

Post- og teletilsynet

Hvordan blir Norge berørt av den svenske signalspaningsloven?

Anne-Marie Varen og Torgeir Alvestad
Post- og teletilsynet

Bakgrunn

- Ny lov om signalspaning ("FRA-loven") ble vedtatt 18.juni 2008 av den svenske Riksdagen
- I august 08 gav Samferdselsdepartementet PT oppdraget med å utrede rekkevidden av loven, samt å kartlegge hvordan elektronisk kommunikasjon blir rutet til/fra Norge

Nærmere om FRA-loven

- Den myndighet som regjeringen utpeker kan innhente signaler i elektronisk form ved signalspaning
- Det følger av lovens forarbeid at det er Forsvarets radioanstalt (FRA) som skal utøve denne aktiviteten
- Det er pr. dags dato ansatt ca. 650 personer i Forsvarets radioanstalt og de hadde et budsjett på 562 millioner SEK i 2008.

Lovens rekkevidde

- Formålet med loven er å støtte svensk utenriks, sikkerhets- og forsvarspolitik, samt kartlegge ytre trusler mot landet
- Forsvarets radioanstalt kan innhente elektroniske signaler som føres i kabel over Sveriges grense
- Dette innebærer at svensk innenlands trafikk ikke skal avlyttes. Derimot vil all norsk trafikk via Sverige kunne avlyttes

Forts.

- Ekombilbydere som eier kabler som fører trafikk over Sveriges riksgrense må rute alle signaler til såkalte "samverkanspunkt"
- Her skal all trafikk overlates fra operatørene til FRA
- FRA benytter seg av søkeord for å utskille interessant trafikk. Søkeordene skal anvendes slik at de gjør minst mulig inngrep i den personlige integritet

Tillatelser til signalspaning

- Slik loven ble vedtatt, må FRA ha forhåndstillatelse til å drive signalspaning dersom andre enn den svenske regjeringen anmoder om dette
- I følge loven er det Försvarets underrättelelnämnd som skal gi forhåndstillatelse

Endringsforslag som skal bedre personvernet

- Forslag om å opprette en særdomstol
- Tillatelser skal gis for maks 6 mnd. Alle må søke forhåndstillatelse, også Regjeringen
- Presisering: bare Regjering og forsvarsmyndighet kan benytte seg av loven
- Enkeltindivider har fått et sterkere personvern
- Sletteplikt
- Personvernombud

Ikrafttredelse

- Endringene antas å tre i kraft 1. desember 2009

Regelverket i Norge

- Norge har ikke et regelverk tilsvarende den svenske FRA-loven
- Etter straffeprosessloven har politiet hjemmel til å foreta avlytting og annen kommunikasjonskontroll
- Disse reglene anvendes ved mistanke om straffbare forhold det man har en eller flere konkrete mistenkte personer

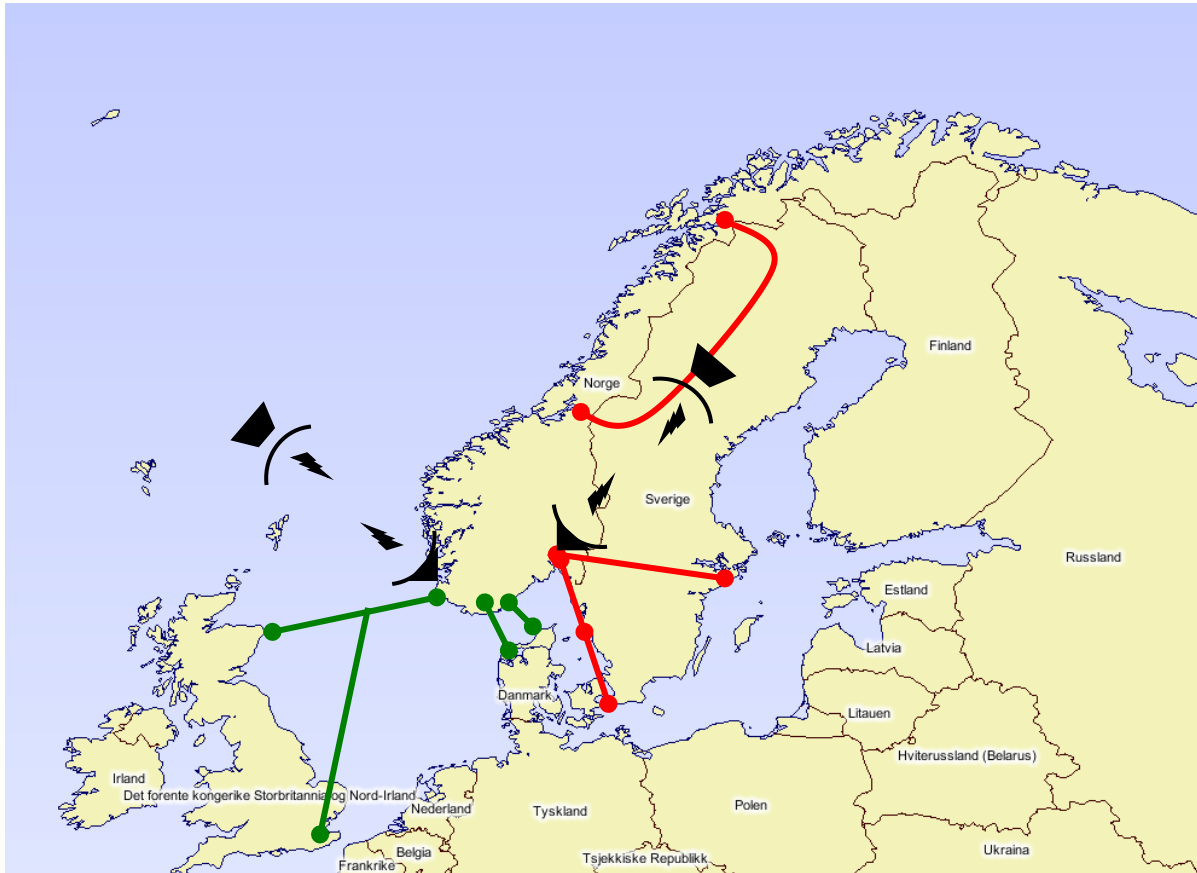
Rettstilstanden i andre land

- Danmark: Har ikke en lov tilsvarende FRA-loven. De har imidlertid implementert datalagringsdirektivet
- Storbritannia: RIPA-loven regulerer myndighetenes generelle adgang til overvåkning. Omfatter alle inngrep i elektroniske kommunikasjonssystemer. Etter PTs forståelse omfatter den også overvåkning av elektronisk kommunikasjon i kabel som krysser Storbritannias grense
- Tyskland: Har lovgivning som regulerer myndighetenes adgang til både individuell overvåkning og masseovervåkning

Elektroniske kommunikasjonsveier ut av Norge

(landkabel, sjøkabel, satellitt)

(kartkilde: www.globalis.no)

Eksisterende kommunikasjonsveier

Status

- Landbaserte forbindelser
Alle går via Sverige og de viktigste inngår i en nordisk ringstruktur. Operatører på begge sider av grensen samarbeider om gjensidig utnyttelse av fiberkapasitet
- Sjøbaserte forbindelser
Det er sjøkabelforbindelser til henholdsvis Danmark og Storbritannia. Sjøkablene har mindre kapasitet enn landforbindelsene til Sverige, men er ikke utnyttet fullt ut og representerer et mulig (begrenset) alternativ.
- Satellittkommunikasjon
Norge har to jordstasjoner for satellittkommunikasjon. Tilgjengelig overføringskapasitet er lav sammenlignet med kabelforbindelser og relativt kostbar. Satellitt anses derfor ikke som noe realistisk alternativ for store trafikkvolum.

Ruting av internasjonal trafikk

- **Telefoni**
Internasjonal telefontrafikk (fast-, mobil og bredbåndstelefon) rutes i all hovedsak via Sverige. En mindre del av trafikken går over sjøkabel og satellitt. Generelt kan talesignal og signalering bli overført på ulike forbindelser.
- **Datakommunikasjon**
Datatrafikk mot utlandet omfatter bl.a SMS, MMS, epost, Internett og rutes også i hovedsak via Sverige. Generelt kan datapakker som tilhører en bestemt sesjon mellom brukere i Norge og utlandet bli spredd på ulike ruter.

Innenlandstrafikk i transitt via Sverige

- Telefoni
De største tilbyderne på det norske markedet har opplyst til PT at all innenlands telefontrafikk rutes over forbindelser internt i Norge unntatt ved feilsituasjoner. Dvs. forbindelser via Sverige representerer reserveveier (redundans) for nasjonal telefontrafikk, men brukes normalt ikke til dette formålet.
- Datakommunikasjon
Situasjonen for datakommunikasjon er mer uoversiktlig og det må antas at en betydelig del av innenlands datakommunikasjon rutes i transitt via Sverige. Enkelte tilbydere benytter dessuten tjenesteplattformer som fysisk er plassert i Sverige, dette gjelder f.eks Internett, epost og meldings-/innholdstjenester for mobiltelefoni

Avhengighet av svensk infrastruktur Alternativer?

- Generelt er det pr. i dag stor avhengighet av svensk infrastruktur fordi alle landbaserte kabelforbindelser til utlandet går over svensk territorium.
- Teletilbydere med virksomhet i både Norge og Sverige er naturlig nok opptatt av å hente ut synergier og redusere kostnader. Dette innebærer at både samband og tjenesteplattformer i økende grad planlegges uavhengig av landegrensen.
- Dersom man ønsker å redusere trafikken via Sverige er det i praksis sjøkabelforbindelsene til Danmark og Storbritannia som (delvis) kan være et alternativ. Men Storbritannia har tilsynelatende et regelverk som åpner for mye av den samme type kommunikasjonskontroll som i Sverige.

Generelle anbefalinger

- Generelt bør både privatpersoner og bedrifter være bevisste på hva slags informasjon man sender over elektroniske kommunikasjonstjenester.
- Bedrifter som eventuelt er bekymret for hvordan kommunikasjonen blir rutet bør ta opp saken med sin tilbyder for å se hvilke alternativer som foreligger.
- Krav til trafikkruiting kan eventuelt vurderes i SLA-avtaler. PT og NORTIB/IKT-Norge har samarbeidet om utforming av en mal for slike avtaler.
- Krypteringsmetoder bør vurderes dersom man ønsker en høy grad av konfidensialitet.

Mer informasjon

- Rapporten om FRA-loven som ble utarbeidet av PT i november 2008 kan lastes ned fra:
www.npt.no under Publikasjoner/Rapporter
- Se også pressemelding 149/08 på Samferdselsdepartementets hjemmeside:
www.regjeringen.no
- Mal for SLA-avtaler
www.npt.no under Tjenester/Teletjenester